TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2004 m. spalio 7 d. *

Byloje C-255/01

dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagal EB 234 straipsnį,

pateikto 2001 m. birželio 12 d. *Symvoulio tis Epikrateias* (Graikija) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2001 m. liepos 3 d.,

Panagiotis Markopoulos ir kt.

prieš

Ypourgos Anaptyxis,

Soma Orkoton Elegkton,

* Proceso kalba: graikų.

įstojusios į bylą šalys:

Georgios Samothrakis ir kt.

ir

Christos Panagiotidis,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas P. Jann, teisėjai R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, S. von Bahr ir K. Schiemann (pranešėjas),

generalinis advokatas A. Tizzano,
sekretorė M.-F. Contet, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2004 m. vasario 11 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs rašytines pastabas, pateiktas:

— P. Markopoulos ir kt., atstovaujamų *Dikigoroi* N. Alivizatos, E. Kiousopoulou, G. Dellis ir K. Giannakopoulos,

— Soma Orkoton Elegkton, atstovaujamo *Dikigoros* A. Kalogeras,

— G. Samothrakis ir kt., atstovaujamų *Dikigoroi* C. Politis ir N. Skandamis,

— C. Panagiotidis, atstovaujamo *Dikigoros* M. Bachas,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos E.-M. Mamouna ir S. Spyropoulos,

— Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Ortiz Vaamonde ir M. Muños Pérez,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos M. Patakia ir C. Schmidt,

išklausęs 2004 m. balandžio 1 d. posėdyje pateiktą generalinio advokato išvadą,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su 1984 m. balandžio 10 d. Aštuntosios Tarybos direktyvos 84/253/EEB, grindžiamos Europos Ekonominės Bendrijos steigimo sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punktu, dėl asmenų, atsakingų

už įstatymu numatyto apskaitos dokumentų audito atlikimą, patvirtinimo (OL L 126, p. 20, toliau – Aštuntoji direktyva) aiškinimu.

2 Byloje *P. Markopoulos ir kt. prieš Ypourgos Anaptyxis* (Plėtros ministras) *ir Soma Orkoton Elegkton* (toliau – Atestuotų auditorių sąjunga), kurioje įstojusios šalys yra G. Samothrakis ir kt. ir C. Panagiotidis, dėl šios sąjungos sprendimo įrašyti į savo registrą 60 kandidatų, tarp jų ir įstojusias į bylą šalis, netaikant profesinės kompetencijos egzamino, kurį numato Aštuntosios direktyvos 4 straipsnis, buvo pateikti du prejudiciniai klausimai.

3 Iš esmės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo prašo paaiškinti Aštuntosios direktyvos 15 straipsnyje numatytos valstybės narės teisės patvirtinti tam tikrų kategorijų asmenis, atsakingus už apskaitos dokumentų audito atlikimą, neišlaikius profesinės kompetencijos egzamino, taikymo sritį. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar asmenys, jau patvirtinti kitoje valstybėje narėje, bet kuriuo atveju gali būti atleidžiami nuo egzamino pagal Aštuntosios direktyvos 11 straipsnyje numatytą išimtį.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

4 Aštuntosios direktyvos pirma, antra, trečia ir ketvirta konstatuojamosios dalys nustato:

„<...> pagal Direktyvą 78/660/EEB tam tikrų tipų bendrovių metinėms atskaitomybėms būtinas auditas, kurį atliktų vienas ar daugiau asmenų, turinčių teisę tokį auditą atlikti, <...>;

<...> pirmiau minėta direktyva buvo papildyta Direktyva 83/349/EEB <...> dėl konsoliduotų atskaitomybių;

<...> asmenų, turinčių teisę atlikti įstatymų numatytą apskaitos dokumentų auditą, kvalifikaciniai reikalavimai turėtų būti suderinti; <...> turėtų būti užtikrinta, jog tokie asmenys yra nepriklausomi ir geros reputacijos;

<...> teorinių žinių, reikalingų įstatymų numatytam apskaitos dokumentų auditui atlikti, lygis bei sugebėjimas jas taikyti praktikoje turi būti užtikrintas tikrinant profesinę kompetenciją."

5 Pagal Aštuntosios direktyvos šeštą konstatuojamąją dalį:

„<...> valstybėms narėms <...> turi būti leista priimti specialistams skirtas pereinamojo laikotarpio nuostatas."

6 Šios direktyvos aštunta konstatuojamoji dalis nurodo:

„<...> valstybė narė galės patvirtinti asmenis, kurie kvalifikaciją, atitinkančią šioje direktyvoje numatytąją, įgijo ne toje valstybėje."

7 Atsižvelgiant į 1978 m. liepos 25 d. Ketvirtąją Tarybos direktyvą 78/660/EEB, grindžiamą Europos Ekonominės Bendrijos steigimo sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punktu, dėl tam tikrų tipų bendrovių metinių atskaitomybių (OL L 222, p. 11) ir 1983 m. birželio 13 d. Septintąją Tarybos direktyvą 83/349/EEB, pagrįstą Sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punktu dėl konsoliduotos atskaitomybės (OL L 193, p. 1), atitinkamai paminėtas Aštuntosios direktyvos pirmoje ir antroje konstatuojamosiose dalyse, pastarosios direktyvos 1 straipsnio 1 dalis nustato:

„Šioje direktyvoje nustatytos koordinavimo priemonės turi būti taikomos valstybių narių įstatymams, teisės aktams ir administracinėms normoms, susijusioms su asmenimis, atsakingais už:

a) įstatymų numatytą bendrovių ir įmonių metinių atskaitomybių audito atlikimą ir patikrinimą, ar metinės ataskaitos atitinka metines atskaitomybes, kiek tokio audito ir tokių patikrinimų yra reikalaujama pagal Bendrijos teisę;

b) įmonių susivienijimų įstatymų numatyto konsoliduotų atskaitomybių audito atlikimą ir patikrinimą, ar konsoliduotos metinės ataskaitos atitinka tas konsoliduotas atskaitomybes tiek, kiek tokio audito ir patikrinimo reikalauja Bendrijos teisė."

8 Aštuntosios direktyvos 2 straipsnis nustato, kad auditą, numatytą minėtos direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje, atlieka tik tam patvirtinti asmenys. Pagal minėtos direktyvos 4 straipsnį fizinis asmuo pagal bendrą taisyklę gali būti patvirtintas tik „įgijęs vidurinį išsilavinimą, išklausęs teorinio parengimo kursą, baigęs praktinio parengimo kursą ir

išlaikęs valstybinį ar valstybės mastu pripažįstamą baigiamąjį universiteto profesinės kompetencijos egzaminą".

9 Tačiau Aštuntosios direktyvos 11 straipsnio 1 dalis numato:

„Valstybės narės institucijos gali patvirtinti asmenis, kurie įgijo visą ar dalį kvalifikacijos kitoje valstybėje, jeigu jie atitinka šias dvi sąlygas:

a) institucijos turi laikyti jų kvalifikaciją atitinkančia tą, kuri būtina pagal valstybės narės įstatymą, atitinkantį šią direktyvą; ir

b) institucijos turi būti pateikusios iš jų reikalaujamų teisinių žinių lygio, kuris būtinas toje valstybėje narėje 1 straipsnio 1 dalyje nustatytų dokumentų įstatymų numatytam auditui atlikti, įrodymą. Tačiau tos valstybės narės institucijos neprivalo reikalauti tokio įrodymo tais atvejais, kai jos laiko kitoje valstybėje įgytas teisines žinias pakankamomis."

10 Aštuntosios direktyvos 12–19 straipsniai yra susiję su pereinamojo laikotarpio taisyklėmis. Pagal šios direktyvos 15 straipsnį:

„Iki sueis vieneri metai po 30 straipsnio 2 dalyje nustatytų normų taikymo, tie specialistai, kurie nebuvo patvirtinti kompetentingų institucijų individualaus

pobūdžio potvarkiais, tačiau vis dėlto valstybėje narėje yra kvalifikuoti atlikti 1 straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų įstatymų numatytą auditą ir iš tikrųjų užsiėmė tokia veikla iki tos datos, gali būti pagal šią direktyvą patvirtinti tos valstybės narės."

11 Aštuntosios direktyvos 19 straipsnis nustato:

„Nė vienas iš 15 ir 16 straipsniuose minimų specialistų arba iš asmenų, minimų 18 straipsnyje, negali būti patvirtintas pažeidžiant 4 straipsnį, išskyrus atvejus, kai kompetentingos institucijos laiko, kad asmenys yra tinkami atlikti 1 straipsnio 1 dalyje nustatytų dokumentų įstatymų numatytą auditą ir jų kvalifikacija atitinka pagal 4 straipsnį tvirtinamų asmenų kvalifikaciją."

12 Pagal Aštuntosios direktyvos 30 straipsnio 1 ir 2 dalis:

„1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję iki 1988 m. sausio 1 d., įgyvendina šią direktyvą. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

2. Valstybės narės gali nustatyti, kad šio straipsnio 1 dalies normos netaikomos iki 1990 m. sausio 1 d."

Nacionalinės teisės aktai

13 Kaip aiškina prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, iki Aštuntosios direktyvos priėmimo tam tikrų kategorijų apskaitos dokumentų audito veiklą Graikijoje vykdė atestuoti apskaitininkai. Pastarieji turėjo būti įregistruoti *Soma Orkoton Elegkton* (toliau – Atestuotų apskaitininkų sąjunga) registre. Dekreto-įstatymo Nr. 3329/55 (FEK A'230) 10 straipsnio 6 dalis numato, kad siekdama patikrinti kandidatų žinias Atestuotų apskaitininkų sąjungos priežiūros taryba gali jiems nurodyti išlaikyti minėtų žinių egzaminą. Šiuo klausimu Karaliaus dekreto Nr. 737/61 (FEK A'186) 2 straipsnis nustatė bendrą visiems kandidatams pareigą iš anksto laimėti konkursą.

14 Pagal Dekreto-įstatymo Nr. 3329/55 2 straipsnį šiems atestuotiems apskaitininkams buvo suteikta „išskirtinė" kompetencija, iš pradžių apimanti viešo pobūdžio auditą, vėliau palaipsniui išplėsta iki įvairių viešų bendrovių, įsteigtų kaip akcinės bendrovės, taip pat įvairių rūšių privataus kapitalo akcinių bendrovių audito. Šiems atestuotiems apskaitininkams pagal Dekreto-įstatymo Nr. 3329/55 3 straipsnį taip pat priskirta „papildoma" kompetencija, tai yra jiems gali būti pavesta audituoti visų rūšių komercines bendroves ir visus juridinius asmenis, numatytus Civiliniame kodekse.

15 Be to, buvo apskaitininkų, galėjusių atlikti tik atestuotiems apskaitininkams nepriskirtą veiklą, kuriems nebuvo nustatyta pareiga iš anksto laimėti konkursą ar išlaikyti egzaminą. Ši specialistų kategorija, „įprasti apskaitininkai", apėmė ne tik šią veiklą vykdančius Graikijos piliečius, bet ir asmenis, tam patvirtintus kitoje valstybėje narėje.

16 Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nutarties išplaukia, kad nacionalinė sistema buvo keista keletą kartų tam, kad nacionalinėje teisėje būtų įgyvendinta Aštuntoji direktyva.

17 Pirmiausia Dekretas-įstatymas Nr. 3329/55 buvo pakeistas Prezidento dekretu Nr. 15/89 dėl teisės aktų, susijusių su Aštuntosios direktyvos nuostatomis, reglamentuojančiomis atestuotus apskaitininkus (FEK A'5/1989 1 5). Šiuo atveju iš dalies pakeisto Dekreto-įstatymo Nr. 3329/55 10 straipsnis, iš esmės išsaugodamas Atestuotų apskaitininkų sąjungos struktūrą tam, kad nacionalinė sistema atitiktų Aštuntąją direktyvą, patikslino pareigą sėkmingai iš anksto išlaikyti egzaminą, jog asmuo būtų įrašytas į minėtą sąjungą. Taip pat iš dalies pakeisto Dekreto-įstatymo Nr. 3329/55 10 straipsnio 9 dalyje numatyta galimybė paskirti atestuotais apskaitininkais asmenis, kurie buvo patvirtinti kitoje valstybėje narėje su sąlyga, kad jų kvalifikacija būtų laikoma atitinkančia asmenų, paskirtų ar paaukštintų į atestuotus apskaitininkus pagal šio straipsnio 1 dalies nuostatą, ir kurie sėkmingai iš anksto išlaikė egzaminą, kvalifikaciją.

18 Prezidento dekreto Nr. 15/89 6 straipsnio 3 ir 4 dalys kaip pereinamojo laikotarpio nuostatas numato galimybę iki 1990 m. sausio 1 d. be egzamino paskirti atestuotais apskaitininkais specialistus, galinčius įrodyti, kad jie gali atlikti bendrovių metinių finansinių atskaitomybių ar įmonių susivienijimų konsoliduotų finansinių atskaitomybių įstatymu numatytus auditus, su sąlyga, kad jie turi universitetinio išsilavinimo diplomą ir yra pripažinti galinčiais atlikti įstatymu numatytą apskaitos dokumentų auditą.

19 Antra, Įstatymas Nr. 1969/91 (FEK A'167/1991 10 30) kartu su Prezidento dekretu Nr. 226/92 (FEK A'120/1992 7 14) Atestuotų apskaitininkų sąjungą pakeitė Atestuotų auditorių sąjunga. Prezidento dekreto Nr. 226/92 10 straipsnis, apibrėžiantis patekimo į šią naują sąjungą sąlygas, numato, kad minėtas patekimas priklauso nuo profesinės kompetencijos egzamino išlaikymo, kuris detaliai

reglamentuotas Prezidento dekreto Nr. 226/92 11 straipsnyje. Tačiau minėto dekreto 24 straipsnio 4 dalis numato, kad atestuoti apskaitininkai, kurie jau yra Atestuotų apskaitininkų sąjungos nariai, turi teisę būti iš naujo įrašyti į Atestuotų auditorių sąjungą.

20 Prezidento dekreto Nr. 226/92 24 straipsnio 2 dalis numato pereinamąsias nuostatas:

„2. Į minėtą registrą atestuoti auditoriai taip pat yra įrašomi, pateikę prašymą per šešis mėnesius nuo šio prezidento dekreto paskelbimo ir sėkmingai išlaikę egzaminą, pagal šios pastraipos nuostatas:

a) turintys Graikijoje išduotą finansinių, verslo ar pramoninių aukštųjų studijų diplomą ar atitinkamą diplomą, išduotą užsienyje, ir Graikijos pilietybę ar esantys graikų kilmės, bei turintys penkiolikos metų audito patirtį finansų, apskaitos ir teisės srityje Graikijoje;

b) Graikijos ir kitų Europos Bendrijų valstybių narių piliečiai, kurie i) yra patvirtinti vykdyti atestuotų apskaitininkų ar atestuotų auditorių profesinę veiklą kitoje Europos Bendrijų valstybėje narėje ir pripažinti atestuotais apskaitininkais ar atestuotais auditoriais Europos Bendrijų šalyje <...> ir ii) turintys dešimties metų auditoriaus patirtį, iš kurių bent trejus metus Graikijoje."

21 Trečia, Prezidento dekreto Nr. 226/92 24 straipsnio 2 dalyje numatyta pareiga išlaikyti išankstinį egzaminą buvo panaikinta Prezidento dekreto Nr. 121/93 2 straipsnio 7 dalimi (FEK A'53/1993 4 12), pagal kurią suinteresuoti asmenys pagal Prezidento dekreto Nr. 226/92 24 straipsnio 2 dalies a ir b punktus turėjo pateikti savo darbo dokumentus, susijusius su karjeros metu atliktu apskaitos auditu, kad juos galėtų patikrinti ir įvertinti kompetencijos komisija.

22 Ketvirta, Įstatymo Nr. 2231/94 (FEK A'39/1994 8 31) 18 straipsnio 3 dalis numatė:

„Jau įrašytieji į Atestuotų auditorių sąjungos registrą, numatytą Prezidento dekreto Nr. 226/92 13 straipsnyje, ir 1993 m. balandžio 30 d. nebuvę Atestuotų apskaitininkų sąjungos nariais turi išlaikyti profesinės kompetencijos egzaminą, numatytą Prezidento dekreto Nr. 226/92 10 ir 11 straipsniuose, kad jiems būtų paskirtas laipsnis. Šiuos egzaminus organizuoja priežiūros taryba, kuri taip pat paskiria egzamino komisiją. Neišlaikiusieji egzamino ar jame nedalyvavusieji išbraukiami iš registro."

23 Galiausiai pastaroji nuostata, kuri iš naujo nustato pareigą išlaikyti profesinės kompetencijos egzaminą, kad būtų gautas atestuoto auditoriaus patvirtinimas, remiantis Prezidento dekreto Nr. 226/92 24 straipsnio 2 dalies pereinamojo laikotarpio nuostatomis, buvo panaikinta Įstatymo Nr. 2257/94 (FEK A'197/1994 11 23) 3 straipsnio 2 dalimi, kuri numato:

„Įstatymo Nr. 2231/94 (FEK A'139) 18 straipsnio 3 dalį reikia papildyti a, b ir c punktais ir juos išdėstyti taip: a) Nuo egzamino, numatyto Įstatymo Nr. 2231/94 18 straipsnio 3 dalyje, atleidžiami ir laikomi teisėtai įrašytais į Atestuotų auditorių sąjungos registrą, numatytą Prezidento dekreto Nr. 226/92 13 straipsnyje,

asmenys, turintys aukštojo mokslo diplomą, numatytą Prezidento dekreto Nr. 226/92 10 straipsnio 1 dalyje, kurie vėliausiai iki šio teisės akto paskelbimo įrodo, kad 18 metų Graikijoje vykdė audito veiklą ir buvo atsakingi už audito atlikimą Graikijoje 1989 m. sausio 1 d., arba kurie buvo patvirtinti atlikti atestuoto apskaitininko ar atestuoto auditoriaus veiklą kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar vienoje iš šių šalių: JAV, Kanadoje, Australijoje, Naujojoje Zelandijoje bei Pietų Afrikoje ir kurie 1989 m. sausio 1 d. buvo įgiję dešimties metų audito patirtį, iš kurių bent trejų metų Graikijoje. Atestuotų auditorių sąjungos priežiūros taryba per du mėnesius turi patikrinti, ar šios sąlygos yra įvykdytos. Atestuoti auditoriai, numatyti pirmesnėse šios dalies pastraipose, kuriuos Atestuotų auditorių sąjungos priežiūros taryba laikė neturinčiais reikalaujamos kvalifikacijos, pateikia savo kvalifikacijos įrodymus naujam trijų asmenų specialios komisijos, paskirtos Nacionalinės ekonomikos ministro ir sudarytos iš aukštosios audito ar apskaitos mokyklos dėstytojo, Prekybos rūmų atstovo ir Atestuotų auditorių sąjungos akademinio komiteto nario, patikrinimui. Tie, kuriuos speciali komisija laiko turinčiais reikalaujamą kvalifikaciją, išskyrus profesinę patirtį, įregistruojami kaip atestuoto auditoriaus padėjėjai ir jiems nesuteikiamas atestuoto auditoriaus laipsnis tol, kol jie neįgyja šios dalies a punkte reikalaujamos profesinės patirties. <...>"

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

24 Ieškovai pateikė prašymą *Symvoulio tis Epikrateias* dėl 1995 m. sausio 19 d. Atestuotų auditorių sąjungos priežiūros tarybos Sprendimo Nr. 75, kuriuo minėta taryba į savo sąjungą priėmė 60 kandidatų, kurie nebuvo ankstesnės Atestuotų apskaitininkų sąjungos nariai, nereikalaudama išlaikyti profesinės kompetencijos egzamino, tuo pagrindu, kad jie atitinka visas Įstatymo Nr. 2231/94, papildyto Įstatymo Nr. 2257/94 3 straipsnio 2 dalimi, 18 straipsnio 3 dalies a punkte (toliau – Įstatymo Nr. 2231/94 18 straipsnio 3 dalies a punktas) nustatytas sąlygas, panaikinimo.

25 Iš šių 60 kandidatų kai kurie, pavyzdžiui, G. Samothrakis ir kt., turi aukštojo mokslo baigimo diplomus finansų ar verslo srityje, Graikijos pilietybę ir penkiolikos metų darbo patirtį ekonomikos, apskaitos ar teisės srityje, o kiti, pavyzdžiui, C. Panagiotidis, yra Graikijos ar kitų valstybių piliečiai, kuriuos patvirtino atestuotais apskaitininkais ar atestuotais auditoriais kitoje valstybėje narėje ir kurie dešimt metų vykdė audito veiklą.

26 Ieškovai iškėlė Įstatymo Nr. 2231/94 18 straipsnio 3 dalies a punkte nustatyto atleidimo nuo profesinės kompetencijos egzamino, kuris buvo Sprendimo Nr. 75 teisinis pagrindas, atitikimo Aštuntajai direktyvai problemą, ir *Symvoulio tis Epikrateias,* nusprendęs, kad yra abejonių dėl Aštuntosios direktyvos 11 ir 15 straipsnių aiškinimo, nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šiuos du prejudicinius klausimus:

„1) Ar nacionalinis įstatymų leidėjas, remdamasis Aštuntosios direktyvos 15 straipsniu <...>, gali pasinaudoti šiame straipsnyje numatyta teise ir numatyti, kad įvairių kategorijų asmenys gali būti patvirtinti galinčiais atlikti apskaitos dokumentų auditą nesilaikant pagrindinio reglamentavimo, tai yra iš anksto nedalyvavę profesinės kompetencijos nustatymo egzamine, jei atitinkama valstybė narė savo vidaus teisėje jau nustatė tokį egzaminą prieš priimant direktyvą? Bet kuriuo atveju ar nacionalinis įstatymų leidėjas gali minėto direktyvos straipsnio pagrindu keletą kartų pasinaudoti teise nustatyti pereinamojo laikotarpio nuostatas, būtent po 1991 m. sausio 1 d. (direktyvos 15 straipsnis kartu su 30 straipsnio 2 dalimi)?

2) Ar direktyvos 11 straipsnis paprasčiausiai reiškia, kad jei asmuo, kuris siekia gauti patvirtinimą atlikti apskaitos dokumentų auditą vienoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, įgijo tam tikrą kvalifikaciją, kurios reikalaujama kitoje valstybėje narėje pagal iki suderinimo buvusią tvarką, valstybė, kurios patvirtinimo jis siekia, gali pripažinti, kad ta kvalifikacija įgyta šioje valstybėje,

nepažeisdama bendros taisyklės, pagal kurią patvirtinimas suteikiamas tik sėkmingai išlaikius profesinės kompetencijos egzaminą? Ar tai reiškia, kad jis leidžia asmeniui, patvirtintam vienoje valstybėje narėje atlikti apskaitos dokumentų auditą pagal iki suderinimo buvusią tvarką, gauti patvirtinimą kitoje valstybėje narėje nelaikant profesinės kompetencijos egzamino, o tik patikrinus jo kvalifikacijos lygiavertiškumą?"

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmo klausimo

27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmu klausimu, kuris yra padalytinas į dvi dalis, klausia, pirma, ar valstybė narė gali naudotis Aštuntosios direktyvos 15 straipsnyje numatyta teise, kad priimtų pereinamojo laikotarpio nuostatas, kurių pagrindu kai kurių kategorijų specialistai gali būti patvirtinti atlikti apskaitos dokumentų auditą, iš anksto neišlaikę profesinės kvalifikacijos egzamino, numatyto šioje direktyvoje, nors ši valstybė narė jau nustatė profesinės kvalifikacijos egzaminą savo vidaus teisėje iki Aštuntosios direktyvos priėmimo. Antra, jei atsakymas į pirmą klausimo dalį yra teigiamas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori žinoti, ar pagal Aštuntosios direktyvos 15 straipsnį kartu su 30 straipsnio 2 dalimi suinteresuota valstybė narė gali pasinaudoti minėta teise po 1991 m. sausio 1 d. ir pakartotinai.

Dėl pirmo klausimo pirmos dalies

28 Dėl pirmo klausimo pirmos dalies ieškovai pagrindinėje byloje teigia, kad teisė, numatyta Aštuntosios direktyvos 15 straipsnyje, neturėtų leisti nepaisyti naciona-

linės teisės nuostatų, galiojusių iki šios direktyvos priėmimo, taip pat ir Bendrijos nuostatų, nustatančių bendrą apskaitininkų profesinės kvalifikacijos patikrinimo sistemą. Pasinaudojimas šia teise tarnauja jau egzistuojančios valstybės narės vidaus teisės apsaugai. Todėl minėta teisė neturi būti naudojama kaip pagrindas naujoms nacionalinėms taisyklėms, kurios nukrypsta tiek nuo bendros Aštuntosios direktyvos sistemos, tiek nuo iki tol buvusios nacionalinės sistemos.

29 Taigi atsižvelgiant į iki Aštuntosios direktyvos priėmimo vidaus teisėje egzistavusią pareigą sėkmingai išlaikyti profesinės kompetencijos egzaminą, Graikijos įstatymų leidėjas negali remtis Aštuntosios direktyvos 15 ir 30 straipsniais atleisdamas kai kuriuos specialistus nuo minėtos pareigos.

30 Priešingai tiek G. Samothrakis ir kt., tiek Komisija mano, kad Aštuntosios direktyvos 15 straipsniu suteikta teisė nėra priklausoma nuo teisinių nurodymų, egzistavusių valstybėje narėje iki Aštuntosios direktyvos įsigaliojimo. Toks aiškinimas galėtų būti laikomas specialistų, atitinkančių šios direktyvos 15 ir 19 straipsnių reikalavimus, diskriminavimu.

31 Komisija teigia, kad pagal iki Aštuntosios direktyvos priėmimo buvusią Graikijos sistemą, nors speciali apskaitos auditorių kategorija turėjo laikyti egzaminą, kiti auditoriai vykdė susijusią su Aštuntosios direktyvos taikymo sritimi veiklą, iš anksto neišlaikę profesinės kompetencijos egzamino ar nedalyvavę konkurse.

32 Šiuo klausimu ieškovai pagrindinėje byloje posėdyje teigė, kad pagal Graikijos teisę iki Aštuntosios direktyvos priėmimo tik atestuoti apskaitininkai galėjo vykdyti tam

tikrą veiklą, ir todėl įstojusiems į pagrindinę bylą asmenims pereinamojo laikotarpio nuostatos, priimtos šios direktyvos 15 straipsnio pagrindu, neturėjo būti taikomos.

33 Iš karto reikia konstatuoti, kad Aštuntosios direktyvos 15 straipsnis taikomas visoms valstybėms narėms. Jame numatytos teisės įgyvendinimas apibrėžtas tik šiame straipsnyje aprašytomis sąlygomis.

34 Pagal šias sąlygas ginčijama teisė susijusi tik su „specialistais, kurie nebuvo patvirtinti kompetentingų institucijų individualaus pobūdžio potvarkiais, bet kurie vis dėl to valstybėje narėje yra kvalifikuoti atlikti 1 straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų įstatymų numatytą auditą ir iš tikrųjų užsiėmė tokia veikla (vienerius metus po 30 straipsnio 2 dalyje numatytos nuostatos taikymo)".

35 Taigi, jei asmuo atitinka šias sąlygas, jis gali būti patvirtintas taikant Aštuntosios direktyvos 15 straipsnio suteiktą teisę, privalomai neišnagrinėjus, kokia apimtimi iki Aštuntosios direktyvos įgyvendinimo nacionalinė sistema numatė ar nenumatė pareigos konkrečiai specialistų kategorijai išlaikyti egzaminą.

36 Tačiau atsakant į ieškovų pagrindinėje byloje argumentus (žr. šio sprendimo 28 punktą), reikia pastebėti, kad jei būtent nacionalinė sistema, buvusi iki Aštuntosios direktyvos priėmimo, nustatė, ar specialistas turėjo teisę atlikti teisinį dokumentų auditą, numatytą minėtos direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje, šios direktyvos 15 straipsnyje numatytų sąlygų taikymo išdava buvo tokia, kad kai ši prieš tai buvusi nacionalinė sistema įpareigojo sėkmingai išlaikyti profesinės kompetencijos egzaminą, kad būtų galima vykdyti Aštuntojoje direktyvoje numatytą

veiklą, specialistai, nurodyti minėtame 15 straipsnyje, galintys pasinaudoti šio straipsnio pereinamosiomis nuostatomis, bet kuriuo atveju turėjo laikyti ginčijamą egzaminą.

37 Esant šioms aplinkybėms reikia daryti išvadą, kad Aštuntosios direktyvos 15 straipsnis leidžia visoms valstybėms narėms patvirtinti asmenis, atitinkančius šiame straipsnyje nustatytus reikalavimus, tai yra asmenis, kurie valstybėje narėje turi teisę atlikti 1 straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų įstatymų numatytą auditą ir užsiėmė tokia veikla iki 15 straipsnyje nustatytos datos, nereikalaujant išlaikyti profesinės kompetencijos egzamino.

Dėl pirmo klausimo antros dalies

38 Savo pirmo klausimo antra dalimi, padalyta dar į dvi dalis, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar valstybė narė gali, pirma, po 1991 m. sausio 1 d. pasinaudoti Aštuntosios direktyvos 15 straipsnio suteikta teise ir, antra, tai daryti kelis kartus, jei suinteresuoti asmenys atitinka Aštuntosios direktyvos 15 straipsnyje nustatytus du kriterijus.

39 Dėl pirmosios dalies, tiek ieškovai pagrindinėje byloje, tiek Ispanijos vyriausybė, sutikdami su prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo daugumos nuomone, teigia, kad iš Aštuntosios direktyvos 15 ir 30 straipsnių išplaukia, jog valstybė narė gali patvirtinti specialistus pagal minėtą 15 straipsnį ne vėliau kaip iki 1991 m. sausio 1 d.

40 Šiuo klausimu ieškovai pagrindinėje byloje tvirtina, kad šiuo atveju Sprendimas Nr. 75 buvo priimtas 1995 m. sausio 19 d., tai yra kai Aštuntosios direktyvos 15 straipsnyje numatytas terminas buvo pasibaigęs. Priešingai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo daugumos nuomonė paremta Įstatymo Nr. 2231/94, 1994 m. lapkričio 23 d. papildyto Įstatymu Nr. 2257/94, 18 straipsnio 3 dalies a punktu, kurio data yra vėlesnė nei 1991 m. sausio 1 d.

41 Iš savo pusės G. Samothrakis ir kt. bei Graikijos vyriausybė tvirtina, kad Aštuntosios direktyvos 15 straipsnis, nustatydamas išimtį iš bendrų taisyklių, specialistams suteikia teisę būti patvirtintais, kuri neturi būti ribojama dėl valstybės narės galimo vėlavimo priimant patvirtinimui gauti reikalingas nacionalines teisės nuostatas.

42 Savo ruožtu Komisija mano, kad pagal Aštuntosios direktyvos 15 straipsnį vienerių metų laikotarpis, nustatytas gauti patvirtinimą pagal šį straipsnį, prasideda nuo minėtos direktyvos įgyvendinimo priemonių realaus taikymo datos, kurios įgyvendinimas, jos teigimu, buvo atliktas Prezidento dekretu Nr. 226/92, iš dalies pakeistu Prezidento dekretu Nr. 121/93. Šiuo klausimu ji pažymi, kad nepaisant to, jog Įstatymo Nr. 2231/94 18 straipsnio 3 dalies a punktas buvo paskelbtas praėjus daugiau nei metams po realaus Graikijos vyriausybės Aštuntosios direktyvos įgyvendinimo datos, šis straipsnis turi būti laikomas priimtu laiku, kadangi juo įstatymų leidėjas siekė atgaivinti pereinamojo laikotarpio nuostatas, priimtas laiku Prezidento dekretu Nr. 121/93, tam, kad jos galėtų būti taikomos atgal.

43 Iš karto reikia pastebėti, kad Aštuntosios direktyvos 15 straipsnis nustato, jog šiame straipsnyje numatyta teisė gali būti taikoma „vienerius metus po 30 straipsnio 2 dalyje numatytų nuostatų taikymo". Šiuo klausimu, net jei minėtos direktyvos 30 straipsnio 1 dalis numato, kad valstybės narės „priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję iki 1988 m. sausio mėnesio 1 d., įgyvendina šią direktyvą",

pagal to paties straipsnio 2 dalį jos „gali nustatyti, kad šio straipsnio 1 dalies normos taikomos tik nuo 1990 m. sausio 1 d."

44 Taigi pastaroji nuostata leidžia valstybėms narėms iki 1990 m. sausio 1 d. atidėti nuostatų, būtinų užbaigti Aštuntosios direktyvos įgyvendinimą, taikymą. Šiuo pagrindu minėtos direktyvos 15 straipsnis leidžia valstybei narei naudotis teise, kuri yra numatyta vieneriems metams nuo nacionalinių nuostatų, įgyvendinančių Aštuntąją direktyvą, taikymo datos, kuri jokiu atveju neturi būti vėlesnė nei 1990 m. sausio 1 d.

45 Pirma, reikia pažymėti, kad G. Samothrakis ir kt. bei Graikijos vyriausybės argumentas, kad Aštuntosios direktyvos 15 straipsnis numatytiems specialistams suteikia teisę, neatsižvelgiant į galimą valstybės narės vėlavimą, pasinaudoti straipsnyje numatyta teise, negali būti priimtas. Kaip savo išvados 55 punkte pažymėjo generalinis advokatas, pagal Aštuntosios direktyvos 15 straipsnį valstybė narė „gali" patvirtinti šiame straipsnyje numatytų specialistų kategoriją, o tai yra tik valstybės narės galimybė priimti pereinamojo laikotarpio nuostatas, tai yra diskrecija, kuri pagal savo pobūdį negali būti naudojama kaip teisinis pagrindas suteikiant teises tiems, kurių naudai ši teisė gali būti naudojama.

46 Antra, Komisijos argumentas, kad Aštuntosios direktyvos 15 straipsnyje nustatytas vienerių metų terminas prasideda nuo Aštuntosios direktyvos tikrojo įgyvendinimo nacionalinėje teisėje datos, taip pat neturi būti priimtas. Šio argumento išdava būtų leidimas valstybei narei pasinaudoti teise priimti pereinamojo laikotarpio nuostatas, tai yra nuostatas, kurių būtina išdava būtų pilno direktyvos priėmimo atidėjimas, net šios direktyvos pavėluoto įgyvendinimo atveju.

47 Šiuo klausimu, kaip buvo konstatuota šio sprendimo 44 punkte, Aštuntosios direktyvos 15 straipsnyje numatyta teisė gali būti įgyvendinama vienerius metus nuo minėtą direktyvą nacionalinėje teisėje įgyvendinančių nuostatų taikymo datos, ir bet kuriuo atveju data neturi būti vėlesnė kaip 1990 m. sausio 1 d. Reikia manyti, kad Aštuntosios direktyvos 15 straipsnis kartu su 30 straipsniu sudaro pusiausvyrą tarp direktyvos galutinio tikslo, kuriuo siekiama įgyvendinti suderintą Bendrijos sistemą, ir teisėtos specialistų, kurie jau vykdo ginčijamą veiklą, apsaugos, suteikiant valstybėms narėms vienerių metų laikotarpį priimti pereinamojo laikotarpio nuostatas, naudingas šiems specialistams.

48 Komisijos pateiktas aiškinimas sugriautų šią pusiausvyrą, kadangi jis valstybei narei leidžia priimti pereinamojo laikotarpio nuostatas laikotarpiu, prasidedančiu nuo aptariamos direktyvos tikro įgyvendinimo vidaus teisėje pradžios, kuri gali būti po nustatyto termino.

49 Todėl galima teigti, kad pažeidžiant Aštuntosios direktyvos bendras nuostatas valstybės narės naudojama numatyta teisė patvirtinti specialistus, neįpareigojant iš anksto išlaikyti profesinės kompetencijos egzamino, praėjus metams nuo nacionalinių nuostatų, įgyvendinančių minėtą direktyvą, datos, kuri bet kuriuo atveju neturi būti vėlesnė kaip 1990 m. sausio 1 d., prieštarauja šios direktyvos 15 straipsniui.

50 Dėl antros dalies, kuria siekiama nustatyti, ar Aštuntosios direktyvos 15 straipsnyje numatyta teise galima pasinaudoti kelis kartus, reikia pastebėti, kad šis klausimas pagrįstas mintimi, jog nacionalinės nuostatos priėmimas leidžia kompetentingai institucijai patvirtinti specialistą pasinaudojant minėtame straipsnyje numatyta teise.

51 Tačiau, kai suinteresuoti asmenys gali būti patvirtinti tik nacionalinės kompetentingos institucijos sprendimu, kaip numatyta Aštuntosios direktyvos 19 straipsnyje, tik Sprendimas Nr. 75, priimtas 1995 m. sausio 19 d., tai yra po galutinės 1991 m. sausio 1 d. datos, gali būti laikomas bandymu pasinaudoti minėta teise. Todėl nereikia atsakyti į pirmo klausimo antros dalies antrą dalį.

52 Iš to, kas minėta, išplaukia, kad į pirmą klausimą reikia atsakyti, jog Aštuntosios direktyvos 15 straipsnis leidžia visoms valstybėms narėms patvirtinti asmenis, atitinkančius šiame straipsnyje nustatytus reikalavimus, tai yra asmenis, kurie valstybėje narėje yra kvalifikuoti atlikti 1 straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų įstatymų numatytą auditą ir užsiėmė tokia veikla iki 15 straipsnyje nustatytos datos, nereikalaujant išlaikyti profesinės kompetencijos egzamino.

53 Nepaisant to, šiam straipsniui prieštarauja tai, kad valstybė narė naudojasi numatyta teise po vienerių metų nuo nacionalinių nuostatų, įgyvendinančių šią direktyvą, taikymo pradžios, kuri negali būti vėlesnė nei 1990 m. sausio 1 d.

Dėl antro klausimo

54 Nacionalinis teismas antru klausimu iš esmės klausia, ar pagal Aštuntosios direktyvos 11 straipsnį apskaitos dokumentų auditui atlikti vienoje valstybėje narėje patvirtinti specialistai gali būti patvirtinti šiai veiklai atlikti kitoje valstybėje narėje, neišlaikę Aštuntoje direktyvoje numatyto profesinių žinių patikrinimo egzamino.

55 Ieškovai pagrindinėje byloje ir Graikijos vyriausybė, kaip vienbalsiai nustatė nacionalinis teismas, teigia, kad Aštuntosios direktyvos 11 straipsnis numato tik priimančios valstybės narės kitoje valstybėje narėje įgytos kvalifikacijos įvertinimą dėl patvirtinimo verstis profesine veikla savo teritorijoje suteikimo, kuris neleidžia pastarajai suteikti patvirtinimo verstis profesine veikla neišlaikius egzamino, kadangi pagal kitas Aštuntosios direktyvos nuostatas, apibrėžiančias reikalaujamą kvalifikaciją, profesiniam patvirtinimui suteikti yra būtinas sėkmingai išlaikytas profesinės kompetencijos egzaminas.

56 Be to, jie pažymi, kad Aštuntosios direktyvos 11 straipsnis susijęs tik su galimybe įvertinti kandidato įgytą kvalifikaciją kitoje valstybėje narėje kaip atitinkančią, bet ne pripažinti kitoje valstybėje narėje gautą patvirtinimą.

57 Savo ruožtu Komisija teigia, kad Aštuntosios direktyvos 11 straipsnio, kuris konstatuoja vienoje valstybėje narėje įgytos kvalifikacijos atitikimo priimančiosios valstybės narės reikalaujamai kvalifikacijai faktą, tekstas ir turinys yra palankūs aiškinimui, pagal kurį priimančiosios valstybės narės kompetentingos institucijos nustato ir įvertina minėtos kvalifikacijos atitikimą reikalaujamajai jų valstybėje, nebūdamos įpareigotos atitinkamiems specialistams taikyti minėtos direktyvos 4 straipsnyje numatytą egzaminą.

58 Iš karto reikia pastebėti, kad Aštuntosios direktyvos 11 straipsnis iš esmės numato priimančios valstybės narės kompetentingos institucijos asmenų „kvalifikacijos", iš dalies ar visos įgytos kitoje valstybėje narėje, atitikimo nustatymą.

59 Sąvoka „kvalifikacija" neapibrėžta Aštuntoje direktyvoje. Šiomis aplinkybėmis negali būti manoma, kad minėtos direktyvos 11 straipsnio prasme kvalifikacija atitinka

kiekvieną iš atskirų reikalavimų, numatytų šios direktyvos 4 straipsnyje, kuris apima profesinės kompetencijos egzamino išlaikymą. Priešingai, minėto termino vartojimas leidžia priimančios valstybės narės kompetentingoms institucijoms bendrai įvertinti suinteresuoto asmens savybes, kurių įvertinimas jų neįpareigoja reikalauti iš suinteresuoto asmens sėkmingai išlaikyti profesinės kompetencijos egzaminą šioje valstybėje ar sėkmingai išlaikyti tokį egzaminą kitoje valstybėje narėje.

60 Be to, reikia pažymėti, kad atitikimo, numatyto Aštuntosios direktyvos 11 straipsnyje, nustatymas grindžiamas faktiniu įvertinimu, o ne formaliu pateiktos kvalifikacijos atitikimo konstatavimu. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyva 89/48/EEB dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokymo ir lavinimo, pripažinimo sistemos (OL L 19, 1989, p. 16) susijusi su patvirtinimo, gauto vykdyti kitoje valstybėje narėje reglamentuojamą profesinę veiklą, pripažinimu. Tačiau nepaisant to, kad ši direktyva yra taikoma pagrindinės bylos įvykių metu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimas susijęs su Aštuntosios direktyvos, kuri buvo priimta iki Direktyvos 89/48, aiškinimu. Be to, kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 74 punkte, Aštuntosios direktyvos dvylikta konstatuojamoji dalis aiškiai nurodo, kad ši direktyva nesusijusi su „patvirtinimo (apskaitos dokumentų) auditui atlikti, suteikto kitų valstybių narių piliečiams, pripažinimu“, kuris pagal šią konstatuojamąją dalį turi būti reglamentuojamas vėliau.

61 Be to, atsakant į antrą pateiktą klausimą reikia pažymėti, kad Aštuntosios direktyvos 11 straipsnyje numatytos teisės įgyvendinimas neapsiriboja tik kvalifikacijos, įgytos pagal sistemą iki Aštuntosios direktyvos priėmimo, atitikimo įvertinimu ir kad atitikimo įvertinimas neturi priklausyti nuo momento, kada ginčijama kvalifikacija buvo įgyta, tai yra prieš ar po Aštuntosios direktyvos įgyvendinimą.

62 Dėl paties įvertinimo, numatyto Aštuntosios direktyvos 11 straipsnyje, pobūdžio reikia nuspręsti, kad nesant specialių atitikimo ištyrimą reglamentuojančių nuostatų, kompetentingos institucijos turi atlikti šį tyrimą, laikydamosi pareigų, nustatytų EB sutarties nuostatose, ir ypač normose, susijusiose su įsisteigimo laisve.

63 EB sutarties 52 straipsnis (po pakeitimo — EB 43 straipsnis) nustato valstybei narei, gavusiai prašymą leisti vykdyti profesinę veiklą, kuriai pagal nacionalinę teisę reikalingas diplomas ar profesinė kvalifikacija, pareigą įvertinti diplomus, sertifikatus ir kitus pažymėjimus, kuriuos suinteresuotas asmuo įgijo, norėdamas vykdyti tą pačią profesinę veiklą kitoje valstybėje narėje, palyginant šiais diplomais patvirtintą kompetenciją su nacionalinėse taisyklėse reikalaujamomis žiniomis ir kvalifikacija (žr. 1991 m. gegužės 7 d. Sprendimo *Vlassopoulou*, C-340/89, Rink. p. I-2357, 16 punktą; 2002 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-232/99, Rink. p. I-4235, 21 punktą ir 2003 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Morgenbesser*, C-313/01, Rink. p. I-13467, 57 punktą).

64 Jei po šio palyginimo nustatoma, kad užsienio diplomu patvirtintos žinios ir kvalifikacija atitinka reikalaujamą nacionalinėse nuostatose, valstybė narė turi pripažinti, kad šis diplomas atitinka minėtose nuostatose numatytas sąlygas (minėto sprendimo *Vlassopoulou* 19 punktas).

65 Priešingai, jei nustatoma, kad šios žinios ir kvalifikacija tik iš dalies atitinka reikalaujamąją nacionalinės teisės aktuose, valstybė narė turi teisę reikalauti, kad suinteresuotas asmuo įrodytų, jog turi trūkstamas žinias ir kvalifikaciją. Šiuo atveju

kompetentingos nacionalinės institucijos turi įvertinti, ar priimančiojoje valstybėje narėje studijų ar praktinės patirties metu įgytų žinių pakanka, kad būtų įrodytas trūkstamų žinių turėjimas (minėto sprendimo *Vlassopoulou* 20 punktas).

66 Kadangi suinteresuoti asmenys, numatyti Sprendime Nr. 75, patvirtinti remiantis Aštuntosios direktyvos 11 straipsnį įgyvendinančiais nacionalinės teisės aktais, nacionalinis teismas turi nuspręsti, ar pagal Įstatymo Nr. 2231/94 18 straipsnio 3 dalies a punktą kartu su Sprendimu Nr. 75 šie patvirtinimai buvo suteikti pagal minėtus principus.

67 Iš to, kas minėta, išplaukia, kad į antrą klausimą reikia atsakyti, jog Aštuntosios direktyvos 11 straipsnis priimančiai valstybei narei suteikia teisę įstatymų numatytam apskaitos dokumentų auditui atlikti patvirtinti specialistus, jau patvirtintus kitoje valstybėje narėje, nereikalaujant išlaikyti profesinės kompetencijos egzamino, jei minėtos valstybės narės institucijos laiko jų kvalifikaciją atitinkančia tą, kuri būtina pagal jų valstybės teisės aktus, atitinkančius šią direktyvą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

68 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti pastarasis teismas. Kitų šalių, kurios pateikė Teisingumo Teismui savo pastabas, bylinėjimosi išlaidos nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. **1984 m. balandžio 10 d. Aštuntosios Tarybos direktyvos 84/253/EEB, grindžiamos EEB steigimo sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punktu, dėl asmenų, atsakingų už įstatymu numatyto apskaitos dokumentų audito atlikimą, patvirtinimo 15 straipsnis leidžia visoms valstybėms narėms patvirtinti asmenis, atitinkančius nustatytus šiame straipsnyje reikalavimus, tai yra asmenis, kurie valstybėje narėje yra kvalifikuoti atlikti 1 straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų įstatymu numatytą auditą ir užsiėmė tokia veikla iki 15 straipsnyje nustatytos datos, nereikalaujant išlaikyti profesinės kompetencijos egzamino.**

   Nepaisant to, 15 straipsnis draudžia tai, kad valstybė narė naudotųsi jame numatyta teise po vienerių metų nuo nacionalinių nuostatų, įgyvendinančių šią direktyvą, taikymo pradžios, kuri negali būti vėlesnė kaip 1990 m. sausio 1 d.

2. **Aštuntosios direktyvos 11 straipsnis priimančiai valstybei narei suteikia teisę įstatymų numatytam apskaitos dokumentų auditui atlikti patvirtinti specialistus, jau patvirtintus kitoje valstybėje narėje, nereikalaujant išlaikyti profesinės kompetencijos egzamino, jei minėtos valstybės narės institucijos laiko jų kvalifikaciją atitinkančia tą, kuri būtina pagal jų valstybės teisės aktus, atitinkančius šią direktyvą.**

Parašai.